

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl soudkyní Mgr. Janou Komínkovou ve věci

žalobce: **A. G.**

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra,**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1429/BA-BA01-BA06-PS-2023 ze dne 24. 10. 2023,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se dne 16. 10. 2023 dostavil na pracoviště cizinecké policie v Mostu s tím, že je na území ČR již tři dny nelegálně. V České republice chtěl požádat o azyl, protože Turecku mu hrozí smrt pro jeho politické aktivity. V návaznosti na to Policie ČR dne 17. 10. 2023 rozhodla o správním vyhoštění žalobce a také o zajištění žalobce za účelem správního vyhoštění podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Následně žalobce dne 18. 10. 2023 podal v Zařízení pro zajištění cizinců Balková formulářovou žádost o mezinárodní ochranu.

I. Řízení před správním orgánem

2. Žalovaný naříkaným rozhodnutím žalobce zajistil podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, protože dospěl k závěru, že je nebezpečí, že by žalobce mohl mařit nebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Žádost o mezinárodní ochranu mohl žalobce podat dříve, ale podal ji až v reakci na zajištění ze strany policie a hrozbu nuceného návratu do vlasti. Možnost uložení zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu žalovaný vyloučil pro předpokládatelný nedostatek spolupráce žalobce se státními orgány.

II. Řízení před soudem

3. Proti rozhodnutí žalovaného o zajištění žalobce brojil žalobou a navrhl, aby jí byl přiznán odkladný účinek. V ní namítl, že žalovaný řádně nezvažoval možnost uplatnění mírnějších opatření. Neuvedl žádné konkrétní skutkové okolnosti a právní úvahy vypovídající o potřebě zajištění, jeho subsidiaritě a proporcionalitě. Jedinou zmíněnou konkrétní skutečností se žalobce na území ČR vyskytoval nelegálně, a že mohl o mezinárodní ochranu požádat dříve. Žalobce však není znalý práva, takže nemohl předpokládat, že jeho žádost o mezinárodní ochranu bude pro „opožděnost“ považována za účelovou.
4. Dále žalobce namítl, že by mohl přebývat u svého strýce v H. L., který má povolený trvalý pobyt..
5. Žalovaný k žalobě zdůraznil, že žalobce věděl, že na území tátu pobývá nelegálně. Žádost o mezinárodní ochranu podal až po svém zajištění. Z toho plyne, že důvodné podezření, že účelem žádosti je jen pozdržet případné vyhoštění. Podle judikatury dokonce existuje vyvratitelná domněnka účelovosti žádosti. Stejně tak nelze předpokládat účinnost mírnějších opatření.

III. Procesní úvahy soudu

Odkladný účinek žaloby

6. Soud nerozhodoval o odkladném účinku žaloby, neboť to nebylo účelné s přihlédnutím ke skutkovým okolnostem případu, tvrzením žalobce a krátké zákonné lhůtě pro rozhodnutí.
7. Obecně lze pochybovat o smysluplnosti přiznání odkladného účinku za situace, kdy by faktickým důsledkem bylo propuštění žalobce ze zajištění. Tím by byl totiž popřen účel napadeného rozhodnutí i urychleného rozhodování soudu o omezení osobní svobody. V obdobném procesní situaci může být odkladný účinek přiznán jen zcela výjimečně tehdy, kdy okolnosti případu odůvodňují faktické propuštění ze zajištění (srov. usnesení NSS č. j. 9 As 130/2011-71 ze dne 19. 11. 2011, č. j. 4 Azs 276/2023-34 ze dne 28. 8. 2023; rozsudek KS v Plzni č. j. 35 A 4/2023-38 ze dne 28. 11. 2023).
8. V konkrétních okolnostech věci pak soud neshledal potřebu jakékoliv dočasné úpravy poměrů, neboť žalobce neuvedl žádné konkrétní okolnosti jeho pobytu v zařízení pro zajištění cizinců. Za toho stavu žalobce neosvědčil jako pravděpodobné, že v tomto zařízení hrozí nějaká újma. Protože nebyly dány důvody pro dočasnou úpravu poměrů, soud s ohledem na krátkou lhůtu pro rozhodnutí ve věci samé nerozhodoval o odkladném účinku samostatným výrokem a rovnou rozhodl o žalobě společně se sdělením důvodů vztahujícím se k odkladnému účinku [srov. nález sp. zn. III. ÚS 3425/16 ze dne 23. 8. 2017 (N 154/86 SbNU 563)].

Rozsah přezkumu

9. Podle závěrů rozsudku Soudního dvora EU ve věcech C-704/20 a C-39/21 *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* ze dne 8. 11. 2022 se krajský soud nemůže omezit na přezkum zákonnosti rozhodnutí o zajištění v mezích žalobních bodů. Musí přihlížet i k vadám a nezákonnostem rozhodnutí, které zjistí sám, bez ohledu na námitky uplatněné žalobcem.
10. To však neznamená, že by se v řízení uplatňovala vyšetřovací zásada. Tímto směrem totiž Soudní dvůr EU své závěry neformuloval: podle něj musí být krajský soud *schopen zjistit* si jakoukoliv jinou skutečnost relevantní pro rozhodnutí *v případě, že to považuje za nutné* („must be able to consider ... should it so deem necessary“, „muss in der Lage sein ... falls sie dies für erforderlich hält“; odst. 87 rozsudku). Krajský soud musí přihlídnout *ke všem okolnostem*, zejména skutkovým, *které mu byly předloženy, jak jsou doplněny nebo objasněny* v rámci procesních opatření, která považuje za nezbytné přijmout na základě svého vnitrostátního práva, a *na základě těchto okolností* případně uplatnit nesplnění podmínky zákonnosti plynoucí z unijního práva, i když toto nesplnění nebylo uplatněno dotyčnou osobou“ („must take into consideration all the elements ... brought to its knowledge, as supplemented or clarified in the context of procedural measures ... and, on the basis of these elements“, „sämtliche ihr zur Kenntnis gebrachten ... Umstände berücksichtigen, wie sie im Rahmen von Prozessmaßnahmen ergänzt oder aufgeklärt werden, ... und anhand dieser Umstände“; odst. 88 rozsudku).
11. Těmto závěrům Soudního dvora je třeba rozumět v tom smyslu, že krajský soud není vázán žalobními body (výjimka z § 75 odst. 2 s. ř. s.) a nad jejich rámec zohlední skutkové a právní otázky, které v řízení *vyšly najevo*. To jsou otázky, které vyplynuly z obsahu spisu, popřípadě z průběhu řízení, byť třeba na základě aktivity soudu. Oproti tomu soud není oprávněn bez omezení vyhledávat a ověřovat každý možný důvod nezákonnosti a verifikovat každou jednotlivou rozhodnou otázku. Přezkumná povaha řízení a zásadní uplatnění projednací zásady vyplývající z použitelného vnitrostátního práva stále (ještě) odpovídají požadavkům Soudního dvora.
12. Krajský soud v Plzni tedy souhlasí se závěry Krajského soudu v Brně vyjádřenými v rozsudku č. j. 34 Az 36/2022-32 ze dne 21. 11. 2022, č. 4439/2023 Sb. NSS *po jejich doplnění o podstatné hledisko*: správní soud je oprávněn, resp. povinen identifikovat případné další nezákonnosti zajištění cizince, *pokud v řízení vyjdou najevo*.

IV. Posouzení věci

13. Žaloba není důvodná. Ve věci byly důvody se domnívat, že žalobce podal svou žádost pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění a že mírnější opatření nebudou účinná. V řízení nevyšly najevo žádné okolnosti, které by měly vliv na zákonnost (rozhodnutí o) zajištění žalobce.
14. Žalovaný zajistil žalobce podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona azylu. Podle tohoto ustanovení může Ministerstvo vnitra v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve.

Podání žádosti o mezinárodní ochranu

15. První podmínkou zajištění žalobce bylo podání žádosti o mezinárodní ochranu (v

zajištění). Její podání nebylo ve věci sporné, účastníci se na jejím podání shodli.

16. Soud však nemůže přehlédnout právní názor Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 5 Azs 419/2019-49 ze dne 8. 2. 2021 směřovaný právě vůči Krajskému soudu v Plzni. V něm Nejvyšší správní soud konstatoval (dokonce ve věci zajištění), že žádost podanou na standardizovaném formuláři s názvem „Žádost o udělení mezinárodní ochrany“ *nelze z hlediska materiálního za žádost o mezinárodní ochranu vůbec považovat*. Tento právní závěr Nejvyššího správního soudu byl vyjádřen obecně, a představuje tedy relevantní názor pro rozhodovací praxi ve správním soudnictví (§ 12 odst. 1, § 17 odst. 1 s. ř. s.; srov. i odst. 64 rozsudku NSS č. j. 10 Azs 12/2023-67 ze dne 8. 3. 2023).
17. Pokud by krajský soud bez dalšího aplikoval tento názor v poměrech souzené věci, musel by dojít k závěru, že žalobce vůbec nepodal žádost o mezinárodní ochranu. *Právně* by to znamenalo, že žalovaný neměl rozhodovat o přezajištění žalobce do režimu zákona o azylu, ale měl jej ponechat v režimu zajištění podle zákona o pobytu cizinců. *Fakticky* by to znamenalo potenciální propuštění žalobce ze zajištění po zrušení nyní napadeného rozhodnutí (§ 46a odst. 13 písm. c) zákona o azylu].
18. S ohledem na okolnosti případu však soud neshledal, že by se názor rozsudku č. j. 5 Azs 419/2019-49 musel nutně uplatnit. Soud dlouhodobě vychází z toho, že podání formuláře žádosti o mezinárodní ochranu, které podle Nejvyššího správního soudu není projevem vůle ve smyslu § 3 odst. 1 zákona o azylu, je v průběhu řízení možné později zhojit tím, že cizinec projeví vůli jiným způsobem, z něhož by bylo zřejmé, že cizinec hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.
19. V nyní souzené věci není vyloučeno, že žalobce „v řízení o žádosti“ před žalovaným ještě vyjeví důvody, pro které žádá o mezinárodní ochranu. To lze ostatně usuzovat již z toho, že na str. 3 žaloby avizoval důvody žádosti o mezinárodní ochranu, které ale podle něj náleží do jiného řízení (tj. nikoliv do řízení o zajištění). Za toho stavu soud neshledal, že na procesní stav tohoto konkrétního případu měl nahlížet tak, jako by žalobce vůbec nepodal žádost o mezinárodní ochranu.

Podání žádosti pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění

20. Druhou podmínkou je existence oprávněných důvodů se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění.
21. Žalobce namítl, že tomu tak není. Nelze mu klást k tíži, že žádost podal až po zajištění. Protože je neznalý práva, nemohl si uvědomit důsledky. Oproti tomu žalovaný s odkazem na rozsudek NSS č. j. 5 Azs 24/2008-48 ze dne 15. 8. 2008, č. 1724/2008 Sb. NSS, uvedl, že existuje vyvratitelná domněnka účelovosti žádosti, jež je podána ve chvíli, kdy žadateli hrozí vyhoštění.
22. Krajský soud v Plzni v minulosti (v jiném soudním oddělení) opakovaně odmítl, že by existovala nějaká vyvratitelná domněnka účelovosti žádosti (srov. rozsudek KS v Plzni č. j. 17 A 99/2020-94 ze dne 14. 12. 2020). Závěry rozsudku č. j. 5 Azs 24/2008-48 na zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu *vůbec nedopadají, neboť řeší jinak konstruovaný § 16 odst. 2 téhož zákona v jiném znění* (srov. rozsudek KS v Plzni č. j. 17 A 121/2019-74 ze dne 24. 7. 2019). Protože žalovaný tento závěr nijak nezpochybnil, soud na něm setrvává. Není tedy na žalobci, aby vyvracel domněnku účelovosti své žádosti, protože žádná taková domněnka v řízení neplatí. Je naopak na žalovaném, aby prokazoval, že existují důvody se domnívat, že žádost o mezinárodní ochranu je „účelová“ (již samotný tento výraz redukuje skutečný obsah právního předpisu a v něm použitého pojmu

„pouze s cílem vyhnout se“, takže je třeba ho používat obezřetně, srov. níže).

23. V rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu se nicméně objevuje obdobný názor, podle něhož pro naplnění důvodu zajištění postačí pouze zjištění, že existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o mezinárodní ochranu je účelová. Žádost o mezinárodní ochranu podaná s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění, kterou žadatel mohl podat dříve, zůstává „pouze“ účelovou, i když je žadatelem vážně míněna, jelikož za těchto okolností je motivací žadatele snaha vyhnout se správnímu vyhoštění (rozsudek č. j. 4 Azs 9/2017-31 ze dne 28. 2. 2017). Podle Nejvyššího správního soudu by opačný výklad totiž vedl k praktické nepoužitelnosti tohoto důvodu zajištění, jelikož by se omezoval na případy, kdy žadatel výslovně prohlásí, že žádost o mezinárodní ochranu podává pouze, aby se vyhnul vyhoštění (tak rozsudek NSS č. j. 4 Azs 9/2017-31 i jemu předcházející rozsudek č. j. 10 Azs 284/2016-35 ze dne 15. 2. 2017).
24. Tato obava z praktické nepoužitelnosti zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu je ovšem lichá. Naplnění skutkových podmínek zajištění závisí na tom, *co bylo v řízení prokázáno*. Není tedy žádný důvod vázat uplatnění § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu výlučně na to, co žadatel *výslovně uvedl*, jak „ad absurdum“ předesílají rozsudky č. j. 10 Azs 284/2016-35 a 4 Azs 9/2017-31, aby to vzápětí vyvrátily. Podkladem pro rozhodnutí totiž obvykle jsou i další důkazy, které o objektivním stavu reality vypovídají nejméně srovnatelně s prohlášením žadatele o mezinárodní ochranu. K úspěšnému prokázání těchto podmínek nadto není třeba ze strany správního orgánu podat plný důkaz, ale důkazní míra je snížena („existují oprávněné důvody se domnívat“). Domnělá praktická nepoužitelnost tedy nemůže být důvodem, pro který by soud měl podceňovat či popírat význam *zákonného spojení* „pouze s cílem vyhnout se“ a nahradit je zplošťujícím a mírnějším pojetím „účelové žádosti“. Nehledě na to, i kdyby praktická nepoužitelnost § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu skutečně hrozila z toho důvodu, že zákonodárce příliš přísně formuloval podmínku pro omezení osobní svobody, je to vada, kterou musí napravit sám, nikoliv soudy výkladem v neprospěch jednotlivce.
25. Krajský soud v Plzni (v jiném soudním oddělení) dlouhodobě judikuje, že pro naplnění důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu postačí zjištění, že existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o mezinárodní ochranu byla podána *pouze* s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání, nebo je pozdržet (k významu slova „pouze“ srov. cit. rozsudek KS v Plzni č. j. 17 A 121/2019-74): skutečnost, že žadatel uvádí skutečnosti, které mohou být při meritorním posouzení shledány azylově relevantními, zajištění nevylučuje. Vážně míněná žádost o mezinárodní ochranu podaná v zajištění zůstává „pouze“ účelovou, jestliže z okolností případu (např. dosavadní jednání cizince, délka pobytu na území, osobní poměry apod.) plyne motivace žadatele vyhnout se správnímu vyhoštění (srov. rozsudky NSS č. j. 10 Azs 284/2016-35 ze dne 15. 2. 2017 a č. j. 4 Azs 9/2017-31 ze dne 28. 2. 2017). S přihlédnutím ke znění čl. 8 odst. 3 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU je tedy nezbytné, aby žádost o mezinárodní ochranu měla účel mařit vyhoštění a představovala tak zneužití práva, nikoliv jeho využití (ke zneužití práva jako podmínce zajištění srov. rozsudek NSS č. j. 1 Azs 349/2016-48 ze dne 28. 6. 2017 nebo stanovisko generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie ve věci C-534/11 Arslan).
26. Dobrověrné podání žádosti o mezinárodní ochranu po zajištění sleduje dva propojené účely: žadatel se brání nucenému opuštění státu jako průvodní jev toho, že zde především hledá mezinárodní ochranu. O zneužití práva je možné uvažovat v situaci opačné, tedy

pokud by žadatel usiloval o mezinárodní ochranu pouze za účelem mařit vyhoštění (a nestál o mezinárodní ochranu, případně věděl, že její podmínky nesplňuje), nebo pokud by účel mařit představoval hlavní účel žádosti (žadatel chce vyhoštění zdržet a zároveň spoléhá se na to, že mu mezinárodní ochrana může být i poskytnuta). *Skutečnost, že žadatel mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, je v takových případech jedním z možných znaků účelovosti, bez dalšího ji však neprokazuje* [srov. opět čl. 8 odst. 3 písm. d) směrnice Rady 2013/33/EU]. K tomu krajský soud připomíná svůj setrvalý názor (učiněný v jiném soudním oddělení), že o mezinárodní ochranu není třeba žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. Taková povinnost jednotlivce podat žádost o mezinárodní ochranu bezprostředně po příchodu by mohla existovat pouze, pokud by byla stanovena zákonem nebo mezinárodní smlouvou, či byla stanovena na jejich základě, popřípadě pokud by vyplývala z mezinárodního obyčejového práva. *Takovou povinnost nelze stanovit judikatorně.* Nyní rozhodujícímu soudu není znám žádný primární pramen práva, který by takovou povinnost stanovil. Nelze tedy než dospět k závěru, že tato povinnost neexistuje. Byla by ostatně jen částečně slučitelná s mezinárodněprávní definicí uprchlíka, která je objektivní, a tedy nezávislá na podání žádosti (srov. rozsudek KS v Plzni č. j. 35 Az 2/2022-49 ze dne 31. 3. 2023).

27. V poměrech souzené věci to znamená, že si žalovaný měl učinit konkrétními skutečnostmi podložený závěr, zda existují oprávněné důvody se domnívat, že žalobce svou žádost podal toliko (jen a pouze) s účelem mařit vyhoštění. To žalovaný dovodil na základě toho, že žalobce vstoupil na území ČR vědomě nelegálně a že žádost o mezinárodní ochranu podal až po zajištění i rozhodnutí o vyhoštění, ačkoliv tak mohl učinit dříve.
28. Soud proto rekapituluje, že žalobce byl na území ČR podle svých slov již od 13. 10. 2023. K cizinecké policii se dostavil *o téměř tři dny* později dne 16. 10. 2023. Policii mimo jiné sdělil, že se do Turecka nemůže vrátit, neboť mu tam hrozí smrt z důvodu účasti na demonstracích. Tuto skutečnost žalobce *jistě mohl sdělit o jeden či dva dny dříve.* Stejně tak byl žalobce v souvislosti se svým zajištěním již dne 17. 10. 2023 poučen o možnosti podat v zařízení pro zajištění cizinců žádost o mezinárodní ochranu. Tuto žádost žalobcem podal *až o den později.*
29. Tato zjištění poskytují dostatečnou a konkrétní oporu pro oprávněnou domněnku žalovaného, že hlavním účelem žádosti žalobce bylo vyhnout se aktuálně hrozícímu nucenému výkonu vyhoštění, nebo je alespoň ztížit. Jde ostatně o typické důvody odůvodňující rozhodnutí podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

Neúčinnost zvláštních opatření

30. Další žalobní námitky směřovaly proti údajné nepřezkoumatelnosti závěru o neuplatnění zvláštních opatření podle § 47 odst. 1 zákona o azylu a souvisejícím vadám řízení. Zvláštním opatřením se rozumí rozhodnutím ministerstva uložená povinnost žadatele o udělení mezinárodní ochrany a) zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem, nebo b) osobně se hlásit ministerstvu v době ministerstvem stanovené.
31. Napadené rozhodnutí je v tomto ohledu přezkoumatelné, neboť obsahuje srozumitelné a dostatečné důvody pro závěr o nezbytnosti zajištění žalobce.
32. Účelem zajištění žadatele o mezinárodní ochranu podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu není pouze zabezpečit jeho účast v řízení o mezinárodní ochraně, ale *především zabezpečit jeho dostupnost pro výkon rozhodnutí o vyhoštění* pro případ, že by se toto

rozhodnutí stalo vykonatelným v důsledku negativního výsledku řízení o mezinárodní ochraně. Při posouzení účinnosti zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu pak je třeba přihlídnout k důvodu zajištění a hodnotit, zda by uložením pouze zvláštního opatření nebyl zmařen cíl, k němuž by jinak zajištění směřovalo. Je proto namístě zohlednit mimo jiné i pobytovou historii žadatele o mezinárodní ochranu (srov. rozsudky NSS č. j. 1 Azs 349/2016-48 ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 119/2018-28 ze dne 7. 2. 2019 a přiměřeně i usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 5 Azs 20/2016-38 ze dne 28. 2. 2017, č. 3559/2017 Sb. NSS).

33. Jakkoliv nelze paušálně vyloučit možnost uložení zvláštních opatření v případech existence důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, jejich neúčinnost bude častější než v případě zvažování alternativ k jiným důvodům zajištění. Správnímu orgánu nic nebrání, aby stejné okolnosti zohlednil jak při zvažování nutnosti zajištění, tak při souběžných úvahách o účinnosti zvláštních opatření – v zásadě jde totiž o vzájemně se překrývající a doplňující úvahy, při kterých mohou být tytéž okolnosti důvodem jak pro zajištění, tak pro vyloučení aplikace zvláštních opatření (srov. rozsudky NSS č. j. 1 Azs 126/2018-33 ze dne 7. 2. 2019, č. j. 4 Azs 105/2017-24 ze dne 14. 7. 2017).
34. Těmto požadavkům napadené rozhodnutí odpovídá. Vychází z toho, že žalobce již prokázal, že je ochoten cestovat na území cizích států protiprávně a že se „opožděnou“ žádostí o mezinárodní ochranu nezdráhá účelově ztěžovat své vyhoštění. *Pokud jsou tedy ve věci žalobce dány tyto důvody zajištění*, nebylo lze za toho stavu očekávat, že se žalobce dobrovolně podrobí uloženým omezením a bude k dispozici pro řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně řízení o vyhoštění, tedy že zvláštní opatření bude dostatečné (srov. přiměřeně rozsudek NSS č. j. 5 Azs 107/2020-46 ze dne 25. 6. 2020, č. 4058/2020 Sb. NSS, odst. 55–56).

Změna podmínek v zajištění – možnost pobývat u strýce ČR

35. Žalobce až v řízení před soudem namítl, že by mohl v rámci uplatněného zvláštního opatření podle § 47 odst. 1 zákona o azylu pobývat u svého strýce v H. L. To doložil čestným prohlášením ze dne 3. 11. 2023. Před správními orgány tuto skutečnost neuplatnil, naopak při výslechu dne 16. 10. vazby v ČR popřel.
36. To je tvrzení o skutečnosti nastalé po rozhodnutí žalovaného (strýc v době rozhodnutí existoval, ale z ničeho nevyplývá, že již v té době existovala i možnost u něj přebývat). Jde tedy o tvrzení, které je podle § 75 odst. 1 s. ř. s. pro přezkum naříkaného rozhodnutí bez významu.
37. K tomu soud připomíná, že nynější řízení je řízením o (přezkumu) zákonnosti omezení osobní svobody ve smyslu čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Předmětem přezkumu je především *samotné rozhodnutí o zajištění*. Změna okolností nastalá *po zajištění* nemusí podléhat soudnímu přezkumu v této fázi; postačí, že žalobce může požádat o propuštění ze zajištění, resp. úpravu poměrů v zajištění – i to dostačuje požadavku účinného přezkumu v rozumných intervalech, takže § 75 odst. 1 s. ř. s. nebrání plnění závazků, které ČR plynou z mezinárodního práva (srov. rozsudek ESLP ve věci č. 38822/97 Shiskov proti Bulharsku ze dne 9. 1. 2003, odst. 88 a 89).
38. Pokud by se tedy podmínky žalobce změnilo oproti době rozhodnutí o jeho zajištění, má možnost se domoci propuštění ze zajištění, popřípadě změny jeho podmínek, a to při nejmenším prostřednictvím žádosti vůči žalovanému na základě přímé aplikace čl. 5 odst. 4 Úmluvy (na základě čl. 10 *in fine* Ústavy ČR se v takovém případě neuplatní § 46a odst.

10 zákona o azylu), popřípadě prostřednictvím žaloby podle § 82 s. ř. s. (srov. rozsudky NSS č. j. 5 Azs 107/2020-46 ze dne 25. 6. 2020, č. 4058/2020 Sb. NSS, č. j. 9 Azs 63/2020-96 z téhož dne, č. 4059/2020 Sb. NSS). Z těchto důvodů je přihlédnutí soudu ke změně okolností po rozhodnutí o zajištění (tj. neuplatnění § 75 odst. 1 s. ř. s.) velmi úzce limitováno na situace, kdy by nebylo možné dosáhnout požadavku *periodického přezkumu v rozumných lhůtách* a zároveň *nově nastalý skutkový stav* vedl k *možnému rozporu zajištění s čl. 3 Úmluvy* (srov. rozsudek NSS č. j. 6 Azs 170/2019-50 ze dne 13. 11. 2019, č. 3982/2020 Sb. NSS).

39. Stejný závěr lze dovodit i z nálezu sp. zn. Pl. ÚS 12/19 ze dne 19. 7. 2022 (279/2022 Sb.), který do značné míry judikaturu správních soudů převzal. Podle něj nelze aplikovat § 75 odst. 1 s. ř. s. v případech osob, u kterých se po vydání rozhodnutí o zajištění, prodloužení doby zajištění, či nepropuštění ze zařízení změnil skutkový stav do té míry, že by jejich pokračující zajištění mohlo být v rozporu s čl. 3 Úmluvy, *je-li současně možnost cizince podat žádost o propuštění ze zařízení významně procedurálně omezena*.
40. Jak soud ovšem vysvětlil výše, pokud omezení možnosti žádat o propuštění podle § 46a odst. 10 zákona o azylu brání přiměřené periodicitě přezkumu podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy, nelze je vůbec aplikovat (čl. 10 Ústavy). Za toho stavu v obvyklých případech nemůže nastat situace, kdy by právní následky tohoto (neaplikovaného) ustanovení vynucovaly neaplikaci § 75 odst. 1 s. ř. s. Možnost cizince podat žádost o propuštění tedy nebude *současně omezena*. Tyto závěry přirozeně plynou z toho, že § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází z toho, co je *předmětem přezkumu*, kdežto § 46a odst. 10 zákona o azylu určuje, *kdy k přezkumu může dojít*. Požadavku periodicity přezkumu podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy tedy brání ustanovení zákona o azylu, nikoliv ustanovení soudního řádu správního.
41. V souzené věci žalobce neuvedl žádné konkrétní okolnosti, natožpak okolnosti, pro které by bylo lze usuzovat na možný rozpor zajištění s čl. 3 Úmluvy. *Potenciální odpadnutí potřeby zajištění, protože žalobce by mohl pobývat u strýce, představuje jen možné porušení práva na osobní svobodu*. Nehrozí tedy porušení čl. 3 Úmluvy. Nadto soud nepochybuje o tom, že žalovaný by o odůvodněné žádosti žalobce o propuštění ze zajištění, popřípadě o úpravu poměrů v zajištění, rozhodl způsobem, který by následně mohl být bezodkladně přezkoumán soudem. Práva žalobce podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy jsou tedy plně zachována, a to i s přihlédnutím k výslovným požadavkům Evropského soudu pro lidská práva („*procedural safeguard against continuation of detention which, albeit initially lawfully ordered, may have later become unlawful and unjustified*“; srov. opětovně odst. 88, 89 rozsudku ve věci Shiskov proti Bulharsku).
42. Lze tedy uzavřít, že z dosavadního průběhu řízení před soudem a žalovaným není důvod usuzovat na to, že podmínky žalobce se změnila natolik, že by bylo třeba přihlédnout k novým okolnostem nastalým až po vydání napadeného rozhodnutí. To však nemění nic na tom, že:
- žalobce je oprávněn uplatnit skutečnost možného ubytování u strýce jako skutečnost potenciálně odůvodňující uplatnění zvláštního opatření podle § 47 odst. 1 zákona o azylu, a to bez ohledu na lhůtu podle § 46a odst. 10 zákona o azylu, který v části upravující lhůty nelze uplatnit pro rozpor požadavkem rozumné periodicity přezkumu podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Toto jeho právo je soudně vynutitelné před Krajským soudem v Plzni;
  - žalovaný je *ex officio* povinen tuto okolnost zohlednit a zvážit, zda důvody

zajištění stále trvají (první věta § 46a odst. 10 zákona o azylu).

Doba zajištění a pečlivost při naplňování účelu zajištění

43. Svůj názor o nepřiměřenosti doby zajištění žalobce blíže neodůvodnil.
44. Podstatnou okolností pro odůvodnění stanovené doby zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu je skutečnost, že v tomto typovém případě je účel zajištění z povahy věci provázán s délkou řízení o mezinárodní ochraně. Účelem zajištění je zde potřeba překlenout dobu, po kterou je vedeno řízení o mezinárodní ochraně, které bylo zahájeno účelovou žádostí cizince. Doba zajištění podle tohoto ustanovení se proto odvíjí od předpokládané délky řízení o mezinárodní ochraně. Cizince nelze zajistit na dobu kratší, než je doba řízení o mezinárodní ochraně – opačný postup by vedl ke zmaření účelu institutu zajištění dle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu (srov. rozsudek NSS č. j. 1 Azs 363/2017-38 ze dne 23. 1. 2019).
45. Právě z tohoto hlavního účelu zajištění a jeho vazby na řízení o mezinárodní ochraně žalovaný vycházel. Protože nelze vyloučit věcné posuzování žádosti žalobce o mezinárodní ochranu, a tím i delší dobu tohoto řízení, zvolil dobu 180 dnů. V tomto ohledu je pro soudní přezkum podstatné, zda žalovaný při stanovení doby zajištění nezneužil správní uvážení nebo nepřekročil jeho meze (srov. přiměřeně rozsudek NSS č. j. 1 As 93/2011-79 ze dne 19. 10. 2011). Věcné důvody pro zvolenou dobu zajištění žalovaný v dostatečné míře uvedl, byť jistě mohly být podrobnější. Jde o úvahy srozumitelné a logické, zneužití správního uvážení či překročení jeho mezí z ničeho neplyne.

V. Závěr

46. Z uvedených důvodů není rozhodnutí žalovaného nezákonné a netrpí ani vadami řízení. Soud proto žalobu zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 věta první s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 27. listopadu 2023

Mgr. Jana Komínková
soudkyně

v zastoupení:

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce